

Az Árpád Szakképző Iskola és Kollégium jogelődje az 1883-ban létesített egykori Városi Ipariskolánk. Az eltelt 120 év alatt iskolánk elnevezése többször változott: így

1883-1895-ig	Alapfokú Ipariskola
1895-1904-ig	Iparos Tanonciskola
1904-1919-ig	Iparos Inasiskola
1920-1949-ig	Ipariskola
1949-1951-ig	232. számú Iparitanuló Iskola
1951-1952-ig	160. számú Iparitanuló Intézet
1952-1956-ig	320. számú Iparitanuló Intézet
1956-1958-ig	320. számú Szakmunkásképző Intézet
1958-1963-ig	320. számú Árpád Ipari Szakmunkásképző Intézet
1963-1969-ig	320. számú Árpád Ipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet
1969-1981-ig	320. számú Árpád Ipari Szakmunkásképző Intézet
1981-1992-ig	320. számú Árpád Ipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet
1992-1995-ig	Árpád Szakképző Iskola
1995-től a mai napig	Árpád Szakképző Iskola és Kollégium

A nevek változtak, de az iskola szerepe Fejér Megye szakoktatásában mindig kiemelkedő, mindig jelentős volt. Az iskola vezetése, tantestülete minden időben fontosnak tartotta a hagyomány ápolását. Az elődök munkáját, az iparoktatásban betöltött szerepét kötelességünknek tartjuk a mai fiatalokkal megismertetni. Ezért tartjuk fontosnak a mai évfordulót. Azt szeretnénk, hogy az iskola tradícióit megőrizve még nagyon sokáig megtartva a megye iparoktatásában jelentős szerepét, amelyet az elmúlt 120 év alatt kivívott magának.

A XIX. század végén, az 1867-es kiegyezés után zökkenővel ugyan, de vitathatatlanul megindult az ipar fejlődése Magyarországon. Nagy jelentőségű törvények születtek, köztük az 1868-as népiskolai törvény, amely Eötvös József nevéhez fűződik, még ebben az évben Eötvös az Országos Magyar Ipartestület elnöksége előtt ismertette az iparoktatással kapcsolatos terveit is. Az iparos tanonc oktatásra vonatkozó elképzeléseket Trefort Ágoston valósította meg 1872-ben. Ezután indult el az ipariskolák szervezése, Szolnok, Miskolc, Eger után 1883-ban több más várossal együtt Székesfehérváron is megkezdődött az iparos tanonc iskola megszervezése. 1883. szeptember 16-án nyitotta meg kapuját az Oskola utcában működő polgári "fitanodában" a

Székesfehérvári Államilag Segélyezett I. fokú Ipariskola. Első igazgatója Göbel János György a városi községi elemi polgári iskolák igazgatója 19 évig irányította az iskolát.

Iskolánk szép auláját a Nemzeti Emlékezet Program keretében a tegnapi napon a tanulóifjúság részvételével róla neveztük el.

Az iskola alapításáról Székesfehérvár Törvényhatósági Bizottságának 1883. évi jegyzőkönyvéből idézem a következőket:

A vasárnapi iparos iskola a minisztériumi rendelet értelmében átalakítottatik. Az előadások a belvárosi fiútanoda négy osztályában kedden és pénteken 5-7-ig, vasárnap 2-5-ig tartatnak. A tanítást a városi iskolák igazgatója vezetése alatt a belváros elemi iskolai tanítók végzik. Az ipariskola az iskolaszék hatósága alá helyeztetik. A kiadások évenként 800 forintban állapítatnak meg. Ipartanodai bizonyítvány nélkül egy iparostanonc sem szabadíttatik fel. Székesfehérvár, 1883. január 22. Havranek József polgármester.

Az első testület tizenkét városi népiskolai tanítóból alakult. Pedagógiai szempontokat figyelembe véve három évre választották a tanítókat. Saját kérésükre nyerhettek felmentést. Nagyrészt óraadókkal dolgoztak 1950-ig. Először a rajztanítók és tanárok kerültek állandó státuszba. Az ő alkalmazásukról, szükséges szakképzettségükről az 1884. évi XVII: tc. 82. §-a rendelkezett. A rajz tanításra alkalmazandók; elsősorban e szakra képesített ipar-, polgári vagy középiskolai tanárok; ilyenek hiányában akik tanfolyamot végeztek.

Bizony a képesítési követelményeket már ekkor is komolyan vették.

A tanonc jelölteknek felvételi vizsgát kellett tenniük. Aki írni-olvasni nem tudott vagy alig, annak előkészítő osztályba kellett lépnie. Akik az elemi ismertekkel rendelkeztek a fejlesztőbe soroltattak. Az első időben lánytanulókat nem vettek fel. Csak 1925-ben nyílt meg az államilag segélyezett lány iparos tanonc iskola.

Lám csak a differenciált oktatás már 1920-as években is megvalósult Magyarországon.

Vajon milyen szakmákat tanultak az egykori tanoncok? Az alább felsorolt szakmák a kor szinte minden iparágát érintették:

Kádár, asztalos, kovács, géplakatos, műlakatos, reszelővágó, borbély, kéményseprő, szabó, kosaras, köteles, kárpitós, pintér, borfiú, sütő, szűcs, villanyszerelő, kelmefestő, mézeskalácsos, hentes, mészáros, fodrász, rézműves, pék, csizmadia, cipész, fazekas, szíjgyártó, nyerges, kőműves, cserepező, kőfaragó, ács, díszvakoló, tímár, szobafestő, aranyozó, képkeretező, üvegező, kaptafa és sámfakészítő, kalapos, kesztyűkészítő.

A lányok szakmái 1925-től

Női szabó, fehérnemű varró, női kalapos, fényképész, berakó lány, cipő felsőrész készítő, harisnyakötő, fűzőnő, nyomdász, kesztyűkészítő.

Az iskola régi történetét böngészve meglepődve tapasztaltam, hogy a kötelezően használt eszközöket már akkor is szigorúan előírták. Az eszközök beszerzéséről az igazgató gondoskodott. Az 1893/94-es tanévben fizikai bemutató eszközöket vásároltak. Vettek légsúlymérőt, csigasort állvánnyal, kis gőzgépet, stb. Később a legnagyobb gondot a zsúfoltság jelentette. Új iskola épült. A polgármester és a városi tanács biztosították a telket. 97 ezer korona költséggel épült fel az egyemeletes, tornatermes kísérleti műhellyel felszerelt iskola a várárok füves partján (ma Várkörút), ahol akkor még szelíd kecskék legelésztek.

Az iskolában folyó oktatást szigorúan ellenőrizték. Az óralátogatás rendszeres volt. Leggyakrabban az igazgató és ipartestület tagjai ellenőrizték a tanulók munkáját. A szakfelügyelők a tantárgyi oktatómunkán túl az iskolában folyó, mindenre kiterjedően vizsgálták az iskolában folyó

munkát. Ebben az időben a tanítás az estébe nyúlt. Autóbuszjárat akkor még nem létezett. A vasútállomástól számos faluból, községből érkeztek a tanoncok. Szerencsésnek mondhatta magát, kit kosztra, kvártéjra vett fel a fehérvári iparos-gazda. Ez ugyan egyet jelentett a házicseléd sorssal, de nem kellett hóban, fagyban, sárban gyalogolni a késő éjszakában. Az iskola igazgatója segíteni szándékozott a bajban. Az iskola egyik földszinti termét rendezték be inas-otthonnak.

A második világháború után éppen úgy, mint az ország többi nagyvárosában elkezdődött a szovjet mintájú szocialista nagyipar kialakulása. Ezzel együtt az iparoktatás átszervezése is megtörtént.

Vajon hányan emlékeznek még a teremben lévők, az MTH-ra? A Munkaerő-tartalékok Hivatala 1956-1957 között működött és irányította az iparoktatást. A tanárok szinte katonai egyenruhákat viseltek. Váll-lapjukon rangjelzés volt. Télen vasutasnak vélték Őket, nyáron kiskatonák tisztelegtek feszesen a tanároknak és tanárnőknek.

Az erőszakos iparosítás következménye volt, hogy az úgynevezett helyi ipar háttérbe szorult. 1956 után a szolgáltató ipar is éledni kezdett. 1957-ben beiratkozott tanulók között volt címfestő, gumijavító, hangszerkészítő és javító, kéményseprő, kelmefestő is. Már akkor is sokan választották a ma is népszerű fodrász, szabó, kozmetikus szakmákat. 1957 után Székesfehérvár jelentős iparvárossá fejlődött. A VTRGY (Villamossági, Televízió és Rádiókészülékek Gyára) VIDEOTON elődje, a Köszörűgépgyár, a KÖFÉM, az IKARUSZ létrejötte a szakmunkás utánpótlásban is tömeges képzési igényként jelentkezett.

A képzés területén fontos állomás, hogy a szakmunkásképzés középfokú képesítést (emelt szintű szakmunkásképzés) is adott.

Egyre növekedett a tanulók száma. Kovács Mihály igazgató úr jelentéséből tudjuk, hogy az 1963/64-es tanévben 2486 főt iskoláztak be, akiket 77 osztályban oktattak az elméleti tantárgyakra.

1966/67-ben pedig már 94 osztályt indítottak. Az 1963-ban megépült hat tanterem sem oldotta meg a tanulók elhelyezését. Kihelyezett osztályok voltak a 323-as, mai Vörösmarty iskolában, a József Attila Gimnáziumban és a Jáky József Útépitési Szakközépiskolában is. Az iskolában a tanítás 7,30 kezdődött és este 20,15-kor fejeződött be. A fiatal kollégák kedvéért megemlítem, hogy akkor még szombaton is folyt az oktatás. A közismereti tanárok óraszámai nagyon alacsonyak voltak (heti 10 óra), ezért sok osztályban kellett órát tartaniuk. Volt, aki 22 osztályban tanított, vagy még ennél is több osztályban. A nehézségek és gondok ellenére az iskola sikeresen működött. A lelkes tanári gárda, akik közül sokan itt vannak közöttünk, magas szakmai felkészültséggel végezte munkáját. Tantárgyi kísérletbe és tankönyvírásba is közreműködtek az iskola tanárai. A szakelméleti oktatás magas színvonalát mutatta, hogy 1970 és 1980 összesített SZKT versenyek eredményei alapján a 320. számú Árpád Ipariskola volt a legeredményesebb az egész országban.

Az iskolában a kulturális tevékenység is hagyományosan magas színvonalú volt. Már az 50-es években működött fúvószenekar és énekkar. Később szép sikereket értek el a színjátszó csoport tagjai, a néptánc együttes. A fotószakkörnek köszönhető, mint azt a kollégium tárgyalótermében látható tablók is mutatják, hogy az iskola életének számos jelentős pillanatát sikerült megörökíteni.

Az iskola életének fontos eseménye, hogy 1970-ben felépült a Váci Mihály Szakmunkásképző Intézet. A vasas szakmák a tantestület egy részével együtt az új iskolában folytatták tevékenységüket. Valamelyest csökkent a zsúfoltság. A megye és város vezetői a 80-as évek közepén szükségesnek látták egy új korszerű iskola létrehozását, hiszen a század elején épült ipariskola a szétválás után is kicsinek bizonyult a továbbra is növekvő szakképzési igények kielégítésére. Kovács Mihály igazgató úr, aki ekkor Fejér Megye szakképző iskoláinak, munkaközösség vezetője volt, sokat harcolt az új iskola létrejöttéért. A tervek szerint az új iskola a Horváth István út, Pirosalma és Károly János út közötti területen kellett volna, hogy megépüljön. Az akkori mindenható állami és pártvezetés azonban úgy döntött, hogy zöldmezős beruházással jelenlegi helyén, a Seregélyesi úton épüljön fel az iskola. A tantestület egységesen kiállt az eredeti

elképzelés mellett. Érvekkel, mindenekelőtt a tanulóifjúság érdekeinek szem előtt tartásával és gazdasági szempontok figyelembevételével próbálták elérni, hogy az iskola az eredeti elképzelésnek megfelelően a belvárosban épüljön fel. Néhány érvet felsorolnék, amely még ma is jelentős problémát jelent az itt tanulóknak. A nagy távolság miatt naponta 7-800 tanuló közlekedését kell megoldani. A tanulók közül sokan csak átszállással közelítik meg az iskolát. A közlekedés a zsúfolt buszokon naponta komoly megpróbáltatást jelent tanárnak, diáknak egyaránt. A legfőbb hátrány azonban az, hogy el vagyunk zárva a város kulturális centrumától. Tanulóinkat nem tudjuk színházba, múzeumba, könyvtárba vinni, de még a nemzeti ünnepeken, koszorúzásokon is csak kis csoportok vehetnek részt.

Az elmúlt években megpróbáltunk a hátrányokból előnyt kovácsolni, kialakítottuk a magunk kulturális hagyományait. Kiállításokat, koncerteket rendeztünk, koszorúzási emlékhelyet alakítottunk ki.

Végezetül elmondhatom: az új iskola felépült. Sajnos ma már látható, hogy a CLASP panelrendszerű építkezésnek igen sok hátránya van, de azért megállapítható, hogy az iskola szép és korszerű, alkalmas arra, hogy most a XXI. század elején korszerű oktatás folyjék falai között.

Az új iskola építése 1984-ben kezdődött és 1986-ban már falai között folyt az oktatás, de a teljes felépülés még néhány évig elhúzódott. Ez hősi időszak volt a tantestület számára is. Kihelyezett osztályok voltak elhelyezve a mai Kodolányi János Főiskola falai között. A szovjet csapatok kivonulása után a megüresedett szovjet iskolában is tanítottunk.

Végül az iskola teljes felépülése után sikerült minden osztályt elhelyezni az új iskolában. Sajnálatosan csak úgy, hogy az időközben felépült Kollégium közösségi helyiségeiben is mind a mai napig folyik az oktatás. 1991-ben Kovács Mihály igazgató úr nyugdíjba vonult. A tantestület választásának és a város vezetésének jóvoltából nekem jutott a megtisztelő feladat, hogy Fejér Megye legrégebbi és legnagyobb szakképző iskolájának irányítását folytassam.

A rendszerváltás nagy kihívást jelentett az iskola vezetésének és a tantestületnek is. A nagyvállalatok átalakulása a tanműhelyi képzések csökkenésével, megszüntetésével jártak. Nagy gondot jelentett a tanulók elhelyezése, a gyakorlati oktatás megszervezése. A hároméves szakmunkásképzés helyett elsők között az országban, bevezettük a 2+2 rendszerű szakképzést. A később bekövetkezett törvényi változások igazolták, hogy helyesen döntöttünk. Átszerveztük a szakközépiskolai oktatást, minden területen technikusképzést is folytattunk. A nagy reményekre jogosító alumínium technikus képzés a KÖFÉM vállalat privatizálásával megszűnt. Úgy vélem jól döntöttünk, hogy helyette beindítottuk a Belügyi Rendészeti Szakközépiskolát, amely nagyon hamar népszerű lett az egész megyében. Új tanműhelyeket hoztunk létre, amely enyhítette a nagyvállalatok összeomlása után bekövetkezett problémákat. Amint erre lehetőség nyílt megteremtettük a szakmunkások szakközépiskoláját, ahol a jó képességű tanulóink érettségi bizonyítványhoz jutottak két év alatt. A törvényi változások következtében ma ezt a feladatot a dolgozók gimnáziumának 3 éves nappali tagozata látja el. A hagyományoknak megfelelően tovább folytatjuk a középiskola elvégzéséhez kötött szakmunkásképzést is. A széleskörű oktatási szerkezethez mindenkor próbáltuk megteremteni a megfelelő szakmai hátteret.

Jelentős fejlesztéseket hajtottunk végre az elmúlt években. A tanműhelyek korszerűsítése folyamatos. Minden tanműhelyben, szaktanteremben igyekeztünk az új kihívásoknak megfelelni. A szabók, villanszerelők, fodrászok, kárpitosok megfelelő körülmények között készülhetnek fel választott szakmájukra. Különösen kiemelkedő fejlesztéseket tudtunk végrehajtani a villamos szakmák oktatásában, a pályaorientációs szaktantermek létrehozásával. Az informatika széleskörű elterjedésének is igyekeztünk megfelelni. A berendezések drágasága és gyors elavulása azonban sok nehézséget jelent. Ezen a területen némi lemaradás tapasztalható. Büszkék vagyunk kulturális rendezvényeinkre, a minden igényt kielégítő könyvtárunkra. A kollégium jól szolgálja az iskola érdekeit, az ott elhelyezett tanulók lakhatási körülményeit sikerült jó színvonalon megőrizni. A kollégiumban tanuló diákjaink tanulását, művelődését, szórakozását jól felkészült nevelői gárda segíti.

Nagy hagyománya az iskolának a külföldi kapcsolatok. Kovács Mihály címzetes igazgató úr úttörő tevékenységének köszönhető az érdekújvári, és arnfelsi iskolákkal kialakított barátság. Ma már hat ország, kilenc iskolájával van rendszeres, élő kapcsolatunk, amelyek jól szolgálják a tanulók ismeretszerzését, tapasztalatcseréjét, sport és kulturális rendezvényeken való közreműködését, a pedagógusok kitekintését a szomszéd országokban folyó szakképzésre, oktatásra. Nagy örömeinkre partneriskoláink közül sokan elfogadták az ünnepi évfordulóra szóló meghívásunkat. A mai napon közöttünk vannak, és együtt ünnepelnek velünk. Zadarból, Újvidékről, Arnfelsből, Érsekújvárról (Stockerauból) érkezett vendégeink. Az ő köszöntésükre a program szerint később kerül sor.

Van-e jövőképe a magyar közoktatásnak, van-e jövőképe a magyar szakképzésnek, van-e jövőképe az Árpád iskolának?

Az iskola jelenlegi képzési szerkezete hosszú évtizedek alatt alakult ki. Volt időszak még a 80-as évek végén is, amikor az oktatott szakmák száma elérte, sőt meghaladta a 30-at is. Jelenleg a szakmák száma 14, de tömeges szakképzés mindössze 7 szakmában folyik. A képzési struktúrában új elemek jelentek meg. Meg kell szüntetni az egyes szakmáknál jelentkező túlképzést. Alkalmazkodni kell a városban, megyében megjelenő munkaerő szükségletéhez, alkalmazkodni kell az Európai Unióhoz való csatlakozásunk után kialakuló oktatási modellhez, alkalmazkodni kell a tankötelezettség 18. életévre való kiterjesztéséhez is.

Azt azonban tudomásul kell venni, hogy az oktatás, különösen az iskolarendszerű oktatás soha nem lehet olyan rugalmas, hogy a kialakult munkaerő szükségletéhez azonnal alkalmazkodni tudjon. Az iskolavezetésnek a jövő érdekében megfontoltan, gondosan kell megválasztani azt a stratégiát, amely lehetővé teszi, az iskola teljes kihasználását, megfelelően a fenntartó város igényeinek, és biztosítsa az iskolai dolgozók foglalkoztatását is.

Ezeknek a kihívásoknak csakis úgy tudunk megfelelni, hogy együttműködve a tantestülettel, az iskola dolgozóival optimálisan használjuk ki lehetőségeinket. Ha ez így lesz, akkor biztosak lehetünk, hogy megfeleltünk a jelmondatunkban megfogalmazott célkitűzéseinknek:

Korszerű szakképzés, színvonalas oktatás, biztos jövő!